Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door ondergeteekende: van de Kerk te Amsterdam, gevonden in de collecte Funenkerk *f* 1.

Vriendelijk verzoeken wij onzen scholen te gedenken.

Ds. J. H. HOUTZAGERS.
Kootwijk. *voorzitter.*

Leestafel.

1. MENIGERLEI GENADE. Wekelijksche Leerredenen onder redactie van DR. P. A. E. SILLEVIS SMITT en DR. B. WIELENGA, met medewerking van vele Geref. Predikanten. Kampen — J. H. Kok — 1911.

Het is een goede gedachte geweest van de heeren SILLEVIS SMIT en WIELENGA om, met medewerking van andere predikanten der Gereformeerde Kerk, onze menschen iedere week van een gedrukte preek te voorzien.

Daarom goed, wijl met zoo'n iedere-week-in-druk-verschijnende preek metterdaad in tweeërlei behoefte wordt voorzien.

Ten eerste in die van onze kranken en ouden van dagen, die op den Zondag niet kerken kunnen, maar nu onder hun oog krijgen wat hun oor niet bereikt. En ik denk daarbij ook aan die dooven, die aan het gehoor van het gepredikte woord, zoo niets of zoo weinig meer hebben.

Maar in de tweede plaats voorziet zoo'n preek ook in de behoefte van die kerken, welke het bezit van een eigen predikant missen. Goed gelezen, en lezen is óok een kunst, kan zulk 'n preek dan uitnemend hulpdienst doen. De „lees-kerk" kwam ook onder ons weer op en wordt, naar ik vernam, op vele plaatsen ook trouw bezocht. En vooral nu ook de Generale Synode te Zwolle het „preeken der Studenten" verbood, wordt, met name in kleinere kerken, het „preeklezen" des te noodiger.

Nu bestaan er wel verschillende preekbundels, ook van Gereformeerde predikers, maar aan zoo'n bundel komt eens een eind, en wanneer hij is uitgelezen, dan kan 'n particulier hem nog wel eens ter hand nemen en de preek, die hem bizonder trof, nog eens herlezen, maar bij een „leesdienst" in de kerk gaat dat nu eenmaal niet.

'n Preek kan evenmin twee- of meermalen gelezen als gehouden worden.

Althans in dezelfde plaatselijke kerk.

Aan de onderneming, die de heeren SILLEVIS SMITT en WIELENGA op touw hebben gezet, is echter het bezwaar van de „bundels" niet verbonden.

Wat toch zij ondernemen is, om zoo te zeggen, niet maar te geven 'n speeldoos met een beperkt aantal stukken, maar een phonograaf, met telkens nieuwe rollen.

En er is geen reden waarom er een eind aan zou komen.

Er is vraag naar deze „wekelijksche Leerredenen" en de zaak loopt dan ook uitstekend.

Te verwonderen is dit niet.

Ik heb hier voor mij liggen de preeken, die in de Juli-, Augustus- en September-weken en in de eerste Octoberweek van dit jaar verschenen. En van al deze dertien preeken mag worden gezegd, dat zij opbouwend zijn in het Geloof; dat zij wat dan ook niet anders te verwachten was, van ongerepte rechtzinnigheid zijn; en, dat zij daarbij het karakter dragen van die populaire prediking welke er op bedacht is het „ongewone" te vermijden, geen dingen te zeggen die den hoorder kwelling des geestes kosten om ze in te voegen in zijn bewustzijnsinhoud.

Zeker is er in deze dertien preeken, bij alle eenheid, ook verscheidenheid.

Ook is het niet te ontkennen, dat in verreweg de meeste meer het dogmatische, dan het mystieke en praktikale element op den voorgrond treedt, al kan men ook niet zeggen, dat de laatste twee in één van de dertien geheel worden gemist.

„Een iegelijk, gelijk hij gave ontvangen heeft, alzoo bediene hij ze aan de anderen, als goede uitdeelers der menigerlei genade Gods" — aan dit Schriftwoord uit 1 Petri 4 : 10 is de titel ontleend, waaronder deze leerredenen worden uitgegeven.

Deze titel is de eerbiedwaardige vlag waaronder het schip, waar SMITT en WIELENGA de leiding over hebben, vaart en wij hebben alle reden te vermoeden, dat zij ook in het vervolg, even als zij nu hebben gedaan, zullen toezien, dat deze vlag geen min-waardige lading dekt.

Elken Dinsdag ziet een van deze „wekelijksche Leerredenen" het licht, zoodat alle inteekenaren ze tijdig genoeg voor den a.s. Zondag in bezit kunnen hebben.

2. DE SPIEGEL. Weekillustratie voor het Christelijk Gezin. Uitgave van W. Kirchner, Bloemgracht 133, Amsterdam. 5e Jaargang.

Telken jare zendt de heer KIRCHNER ons in de Octobermaand een gebonden exemplaar van een jaargang van zijn Weekillustratie de SPIEGEL. Ook nu weer ontvingen wij zulk een jaargang, en wel de VIJFDE. Eerst waar men zoo al de 53 NRS. voor zich heeft, krijgt men het juiste inzicht in de groote beteekenis welke deze periodiek voor het christelijk gezin heeft.

Wat bij een illustratie hoofdzaak is: de uitbeelding, de aanschouwelijke voorstelling, is ook bij dit Weekblad hoofdzaak gebleven, al is het ook dat bij DE SPIEGEL, die beeld én woord geeft, de tekst volstrekt niet van minderwaardig allooi is.

En zoowel in het beeld als in het woord dat de SPIEGEL elke week brengt is, wanneer men dezen 5en jaargang vergelijkt met de vorige, een welgelukt pogen merkbaar naar al meerder geacheveerdheid.

Van groote beteekenis voor het christelijk gezinsleven is daarbij, dat de SPIEGEL, door wat men er in te zien en te lezen krijgt, zoo uitnemend op de hoogte houdt van al wat er belangrijks voorvalt allereerst op heel het christelijk levensterrein. Reeds daardoor is dit geïllustreerde weekblad te verkiezen boven andere.

Maar, de uitgever die ten volle toont te beseffen, dat een christen, ook al is hij niet van de wereld, toch in de wereld leven moet, zorgt er tevens voor, dat zijn publiek te zien en te lezen krijgt wat in de wereld is gebeurd en nog gebeurt. Zoowel uit de geschiedenis en de oudheidkunde als uit het gebied van kunst en wetenschap, handel en industrie, doet hij voor zijn SPIEGEL, en dat meestal zeer gelukkig, een greep. Wat, bij dit alles, voor het christelijk gezin DE SPIEGEL ook bijzonder aantrekkelijk maakt en dat ook nu weer heeft gedaan, is de rubriek: PORTRETTEN MET BIJSCHRIFTEN. Het is toch bijzonder aangenaam de mannen en vrouwen, die op alle terreinen des levens van eenige beteekenis zijn, en waarvan men zoo dikwijls gehoord heeft, wat nader te leeren kennen.

Eens te zien hun beeld, eens te lezen van hun levensomstandigheden.

En daaraan beantwoordt deze rubriek op uitnemende wijze.

Reeds vroeger schreef ik: DE SPIEGEL is er *in*".

Dat was dit blad al dadelijk na zijn verschijning.

In de meeste Christelijke gezinnen, vindt men tegenwoordig DE SPIEGEL.

Toch kon dit blad, waaraan zooveel moeite en kosten worden besteed, nog meer gesteund.

En het verdient dat.

Om zijn inhoud.

Om zijn groote, geestelijke ontwikkeling bevorderende beteekenis voor het christelijk gezin.

Omdat het geeft wat andere Illustraties niet geven.

Omdat het uit zijn kolommen houdt wat andere Illustratie's daarin opnemen, en wat toch voor het christelijk gezin beter is niet te zien en te lezen.

Het is mij daarom een aangename taak, met den 5en Jaargang voor mij, nu met de Octobermaand de nieuwe, de 6e Jaargang weer begon, de aandacht ook van ons publiek weer eens te vestigen op KIRCHNER'S SPIEGEL.

G.

Vereenigingsleven.

RECLASSEERING.

De zaak van de reclasseering van ontslagen gevangenen is wel niet geheel nieuw, maar is toch betrekkelijk zóó onbekend, dat het niet geheel overbodig kan worden geacht, er het een en ander over te zeggen, om er meer bijzonderlijk de aandacht op te vestigen. Dit schijnt zelfs eenigszins noodig te zijn, omdat wel de regeering met haar reclasseeringsregeling 1910 deze aangelegenheid ernstig ter hand genomen heeft, rekenende op de krachtige hulp van de samenleving, maar deze laatste, naar het schijnt, met haar hulp niet erg vlug is, doch ze tot dusver nog vrijwel achterwege laat blijven.

Laat ons dan beginnen met in een enkel woord te zeggen, wat reclasseering is. Men verstaat onder dezen term het werk, dat gedaan wordt, om menschen, die uit de gevangenis komen en dus het stempel van ontslagen gevangene aan het hoofd dragen, waardoor het hun moeilijk valt, een eerbare positie in de samenleving te verwerven, dat cachet van eerlooshéid te ontnemen en hen weder in te leiden in de maatschappij, op zoodanige wijze, dat ze op den duur weer als gewone menschen onder hun medemenschen verkeeren kunnen.

Wie weet, hoe moeilijk het is voor wie achter de tralies vandaan komt, om wederom werk te vinden, en hoe licht, als gevolg daarvan, de ontslagenen opnieuw op verkeerde wegen komen en tot recidive vervallen, zal begrijpen, dat het waarlijk geen overbodig werk is, te trachten zoodanige menschen te helpen bij het herwinnen van een behoorlijke plaats in de maatschappij.

Men zal echter wellicht vragen, wat de overheid daarmede te maken heeft en of het wel gerechtvaardigd is, dat zij de hand uitsteekt om degenen, die zij zelf gestraft heeft, weer op te heffen. Immers heeft zij tegenover de misdadigers geen andere taak, dan hun misdaden op te sporen en hen — de misdadigers — gevangen te nemen, te berechten en te straffen!

Wie de zaak zóó opvat, beschouwt haar wel wat al te eenvoudig. Het is toch óok de taak der overheid, preventief te werk te gaan en door allerlei maatregelen de misdaad te voorkomen, al ware het alleen maar ter volvoering van haar taak om de orde, rust en veiligheid in den lande te verzekeren. Alleen uit dezen hoofde reeds zou de overheid geroepen zijn, de reclasseering van ontslagen gevangenen te bevorderen en desnoods zelf ter hand te nemen, omdat, zooals reeds werd opgemerkt, ontslagenen, die geen werk en geen bestaansmiddel, soms zelfs geen behoorlijk onderdak kunnen vinden, zoo licht komen tot recidive, waarvoor zij onder meer gunstige omstandigheden bewaard hadden kunnen blijven, althans naar menschelijk inzicht.

Daarbij komt echter nog, dat de overheid iemand niet maar in het oneindige moet straffen, maar hem een straf toemeten moet, die, ook wat den duur aangaat, in overeenstemming is met zijn misdaad. Is dit juist, dan volgt daaruit als vanzelf, dat zij moet trachten te voorkomen, dat de door haar toegepaste straf door wie het recht van straffen niet heeft, verlengd en verergerd wordt op zoodanige wijze, dat de Overheidsstraf in vele gevallen slechts het kleinste en minst zware deel wordt van de straf, die de misdadiger, alles bijeen genomen, heeft te ondergaan.

Ontkend kan toch niet worden, dat de gewone maatschappij, de samenleving zelf, het recht niet heeft om te straffen wie zich ook tegen haar misging. De maatschappij, de samenleving, heeft het recht niet, haar eigen rechter te zijn. Zij behoort den misdadiger aan de overheid over te laten en het aan deze toe te vertrouwen, te straffen naar gelang van de misdaad, die gepleegd is geworden. Komt een gevangene vrij, dan moet hij door de samenleving weder worden aanvaard, en mag deze zijn straf niet verlengen, nòch bewust, nòch onbewust.

Bewuste en opzettelijke verlenging der straf past de samenleving meestal niet toe, behalve dan wellicht in de lagere kringen, in welke men een zeer harde en krasse manier schijnt te hebben om menschen, die eenmaal „gezeten" hebben, hun misdaad — soms betrekkelijk zoo klein! — telkens en telkens weer voor de voeten te werpen. Maar, daarvan afgezien, mag in het algemeen gezegd worden, dat er genoeg medelijden en deernis met het lot van ontslagen gevangenen is. Dat medelijden en die deernis blijven echter veelal geheel passief en worden sterk overwogen door de voorzichtigheid, welke men tegenover ontslagenen meent te moeten toepassen. Die voorzichtigheid is niet geheel misplaatst, eerder zelfs geboden, zoo ze binnen behoorlijke perken blijft; maar indien ze zoodanigen omvang aanneemt, dat ze er toe leidt van de ontslagenen geheel en al de handen af te trekken, ze ganschelijk aan hun eigen lot over te laten en hen dus ook niet in aanmerking te doen komen voor een bescheiden plaats in de samenleving, op welke zij niet meer gevaar opleveren dan de meesten der andere menschen, — dan ontstaat een wel onbewuste, maar daarom niet minder ernstige en afkeuringswaardige verlenging der ondergane straf; een verlenging, die even noodlottig als onrechtvaardig is.

Wat moet men dan doen? Moet men de ontslagenen maar weer aannemen alsof er niets gebeurd is? Er zijn gevallen van zoo bijzonderen aard, dat dit zal kunnen geschieden, zonder dat er eenig bezwaar uit zal kunnen rijzen. Meestal echter zal dit niet gaan en zal de voorzichtigheid eischen, dat men den ongelukkigen een zoodanige plaats geeft in de samenleving, dat ze niet licht in de verleiding komen om te vervallen tot hetzelfde kwaad, voor hetwelk ze tevoren gestraft werden. Overigens zijn er niet weinigen onder wie uit de gevangenis komen, die klaarblijkelijk door hun misstap zoozeer tot beter inzicht en tot meerdere zelfkennis gekomen zijn, dat er ten aanzien van hen niet veel gevaar bestaat voor recidive, als ze weer behoorlijk worden opgenomen.

Toegegeven moet intusschen worden, dat het voor den enkeling, bij wien zich een ontslagen gevangene aanmeldt, moeilijk is om uit te maken, of de betrokkene al dan niet zonder bezwaar op een bepaalde plaats, in een bepaalden kring, te werk gesteld kan worden. De moeilijkheid wekt zeer de boven gewaakte, al te groote, voorzichtigheid in de hand. Vandaar, dat het noodzakelijk is om vereenigingen met het werk der reclasseering te belasten, zoo men wenscht, dat van die zaak iets van beteekenis terecht komen zal. Alleen vereenigingen die zich er voortdurend mee bezig houden, kunnen de bezwaren overwinnen, met welke de reclasseering te kampen heeft.

Voor zulke vereenigingen is thans een ruim arbeidsveld geopend, nu de regeering in haar reclasseeringsregeling van 1910 subsidie beschikbaar stelt voor de bemoeienis met iederen ontslagen gevangene, die ter reclasseering wordt aangenomen door een lichaam, dat door de regeering voor dien arbeid is aangenomen. Hoe zulk een vereeniging zal hebben te werken, kan hier niet in den breede uiteengezet worden. Slechts een drietal punten mogen worden aangestipt: ten eerste zal men den ontslagenen, zoo noodig, een goed onderdak hebben te bezorgen, zoodat ze niet terecht komen in kringen, die recidivisme kweeken; ten tweede moeten ze onmiddellijk als werkloozen behandeld en door middel van werkverschaffing aan het werk gezet worden, opdat ze het cachet van ontslagen ontvangene kwijt raken; en ten derde moeten ze worden geholpen bij het zoeken van gewoon werk, opdat ze hoe eer hoe beter in de normale werkende maatschappij terugkeeren kunnen.

Zal men — dit ten slotte — bij dezen arbeid zich op z. g. neutraal standpunt plaatsen? Hoeveel waardeering we ook hebben voor den arbeid van hen, die zoodanig standpunt meenen te moeten innemen, valt het toch zeer moeilijk, op die vraag een bevestigend antwoord te geven. Een ontslagen gevangene heeft toch niet in de allereerste plaats behoefte aan steun in maatschappelijken zin, want, als het er op aankomt, kan niet deze hem van recidive terughouden, maar alleen de steun, welken diegene genieten mag, die zijn oog richt op God in den hemel, Wiens oor niet doof is voor het gebed van een ontslagen gevangene. Het gemoed van velen, die uit de gevangenis komen, is een vruchtbare grond, in welken het zaad des Woords wortelen schieten kan. Wee ons, zoo we verzuimen, in dien grond het goede zaad te zaaien!

Officieele Berichten.

Classe 's-Gravenhage.

De kerkeraad der Geref. kerk van 's-Gravenhage bericht, dat de classe 's-Gravenhage D.V. vergaderen zal te 's-Gravenhage op Dinsdag 14 November a.s., gewone tijd en plaats.

Punten voor het agendum worden ingewacht vóór Dinsdag 31 October e.k. bij den scriba, Van Speijkstraat 105, 's-Gravenhage.

Namens den kerkeraad voornoemd:

C. LION CACHET, *scriba.*

's-Gravenhage, 16 Oct. 1911.

Vergadering der classis Amersfoort, 3 October 1911.

1. Moderamen: Ds. den Hengst, praeses; Ds. Voigt, assessor; Ds. Sijbesma, scriba.

2. Opening door den assessor, daar de praeses nog afwezig is.

3. Een tuchtgeval uit de kerk van B, waartegen protest ter tafel, wordt zeer uitvoerig besproken. De classis neemt een besluit.

4. Een lidmaat uit dezelfde kerk wordt ontvangen en gehoord, een brief van een ander lidmaat dier kerk, diezelfde zaak betreffende, wordt gelezen. Geantwoord wordt, dat de zaak eerst op den kerkeraad moet behandeld worden. Waar dit niet is geschied, kan de classis er niet op ingaan.

5. De kerk van S. vraagt toestemming tot toepassing van tweede trap van censuur. Dit wordt toegestaan.

6. Vacaturebeurten worden geregeld: Renswoude: November Ds. den Hengst en Ds. Schoonhoven; December Ds. Voigt en Ds. Sybesma. Maartensdijk: November Ds. Horjus en Ds. Teerink; December Ds. Meijne en Ds. Knoll.

7. Onderscheidene benoemingen vinden plaats: Tot scriba voor 1912 Ds. A. Knoll. Tot kerkvisitatoren: Noordelijk gedeelte: Ds. den Hengst en Ds. Donner, sec. Ds. Teerink; Zuidelijk gedeelte: Ds. Horjus en Ds. Knoll; sec. Ds. Koppe.

8. Roepende kerk voor de volgende vergadering tweede Dinsdag in Januari Veenendaal.

9. Sluiting door den praeses. Ds. Teerink gaat voor in dankzegging.

Namens de classis,

J. SIJBESMA, *scriba.*

Kort verslag van de vergadering der classis Assen, 5 October 1911.

Ds. Scholten opent de vergadering. Hij laat zingen het 3e vers van den Morgenzang, leest Ps. 99 en gaat voor in gebed. Uit de credentiebrieven blijkt, dat alle kerken wettig vertegenwoordigd zijn.

Het moderamen voor deze vergadering bestaat uit Ds. Hangelbroek, praeses; Ds. v. d. Veen, scriba en Ds. Scholten, assessor; terwijl voor 't persverslag wordt aangewezen broeder P. Koster. Besloten wordt voortaan ook een verslag der classis te zenden aan het *Geref. Kerkblad* voor Drente en Overijsel.

De praeses brengt in herinnering het overlijden van Ds. Zahn, die soovele jaren in deze classis gearbeid heeft. Wijl door een samenloop van omstandigheden de classis bij de begrafenis van Ds. Zahn niet was vertegenwoordigd, zal alsnog namens de classis een schrijven gericht worden aan Mevr. de Wed. Zahn en wordt besloten aan den correspondent der classis op te dragen, voortaan in vreugde of leed, in overleg met den praeses der laatstgehouden vergadering der classis, iemand aan te wijzen, die de classis vertegenwoordigen zal.

Behalve deze weemoedige herinnering is er echter ook stof tot blijdschap. Ds. Dijkstra van Smilde, die door ongesteldheid op de vorige vergadering afwezig was, is thans weer tegenwoordig. De kerk van Assen zal eerlang weer een Dienaar des Woords ontvangen, wijl Ds. Laman van Zierikzee de roeping aannam. De praeses wenscht Ds. Dijkstra en de kerk van Assen geluk; de eerste met zijn herstel, de laatste met de voorziening in de vacature. De scriba spreekt de blijdschap der classis uit hierover, dat Ds. Hangelbroek voor de roeping naar Rozenburg bedankte.

Na al deze deelnemingsbetuigingen worden de notulen der vorige vergadering gelezen en na een paar kleine opmerkingen goedgekeurd.

Ds. Hangelbroek rapporteert als classikaal corresp. voor de zending op Soemba. Hij heeft omtrent hetgeen in de kerk voor Soemba werd gedaan, niets mee te deelen, doch dringt er op aan, dat de ijver voor deze zaak niet mag verminderen. In den a.s. winter moeten in de kerken der classis hiervoor weer spreekbeurten gehouden worden, waarvoor ZEerw. zich ook thans weer beschikbaar stelt. Doch ook het *Geref. Kerkblad* voor Drente en Overijsel moet dienstbaar gemaakt worden aan dien arbeid. In aansluiting aan dit rapport wordt een ingekomen stuk voorgelezen, waarin wordt meegedeeld dat Ds. Krijger, voor hij naar Soemba vertrekt, in elk der classes dezer provincie in een kerk hoopt op te treden. Voor de classis Assen wordt aangewezen de kerk van Gasselternijveen. Zoo mogelijk zal Ds. Krijger daar optreden op Donderdag 9 Nov., waarschijnlijk des nam. ten 2 ure.

Als naar gewoonte zou nu volgen een rapport van Ds. Smitt over den arbeid op Soemba; doch deze stelt voor, dit voortaan op te dragen aan Ds. Hangelbroek, die gegevens hiervoor ontvangen kan van prov. deputaten. Aldus wordt besloten.

Ds. Groot Nibbelink rapporteert omtrent den evangelisatiearbeid in Drente. Te Ruinen werd het houten kerkgebouwtje door een steenen vervangen. Voorts acht de rapporteur het wenschelijk, dat in den a.s. winter een zendingsavond worde georganiseerd in een der kerken dezer classis, om de belangstelling ook in dezen arbeid te verlevendigen.

In verband met dit rapport wordt voorgelezen een verzoek van prov. dep. om een extra-collecte voor dezen arbeid te houden.

De classis besluit: *a.* voor den evangelisatiearbeid in Drente een propaganda-avond te organiseeren, en wijst daarvoor aan de kerken van Assen en Zuidlaren; *b.* de kerken op te wekken, voor de inwendige zending in Drente een extra-collecte te houden; en *c.* een commissie te benoemen bestaande uit de broeders Ds. Groot Nibbelink en Koster, om een onderzoek in te stellen hoeveel jaarlijks door de verschillende kerken in deze classis wordt bijgedragen en hoeveel naar draagkracht behoort bijgedragen te worden.

Broeder Beekman rapporteert omtrent het classikaal zendingsfeest, 17 Aug. j.l. gehouden in 't Laarwoud te Zuidlaren. Meegedeeld wordt dat dit zendingsfeest goed geslaagd mag heeten; dat, dank zij ook het gunstige weer, er ruim 300 bezoekers meer waren dan ten vorigen jare en dus ongeveer 900 bedroeg, en dat voor de zending op Soemba gecollecteerd werd ruim *f* 47.

Deputaten ad hoc worden herbenoemd en zullen op de eerstvolgende vergadering der classis een voorstel ter tafel brengen om ook in 1912 terzelfder plaatse weer een zendingsfeest te organiseeren.

Ds. Hangelbroek wordt herbenoemd als corresp.-penningm. der classis en tevens ook de class. corr. voor de zending op Soemba.

Besloten wordt, dat de vergaderingen der classis voortaan niet meer op Dinsdag, maar op Donderdag zullen worden gehouden, en voor 1912 de volgende data vastgesteld: 1 Februari, 9 Mei, 24 October.

Ds. Hangelbroek rapporteert omtrent de kerkvisitatie in de kerk van Roden, en Ds. Scholten omtrent dien arbeid verricht in de kerken van Smilde B, Appelscha, Haulerwijk, Een en Norg. Over het algemeen stemmen deze rapporten tot dank aan den Heere.

De kerk van Vries vraagt en ontvangt advies der classis in zake de beroeping van een predikant.

Bij de rondvraag naar art. 41 K. O. deelen de afgevaardigden van Appelscha mee, dat 3 Juli j.l. de Chr. school geopend werd met 46 leerlingen; en de afgev. van Smilde A, dat te Hoogersmilde eveneens een Chr. school werd geopend. Dit is te Smilde reeds de 3e school.

Door Vries wordt gevraagd om hulp voor den dienst in de localen te Ide en te Tinaarlo. Door de classis wordt geadviseerd bij de kerk van Zuidlaren, als naastbij gelegen, hulpdiensten aan te vragen.

Censure naar art. 43 K. O. blijkt onnoodig.

De korte notulen worden gelezen, waarna de praeses de vergadering sluit. Op zijn verzoek gaat Ds. Dijkstra voor in dankzegging, nadat gezongen is Ps. 89 : 7.

Op last der classis,

P. KOSTER.

Buitenland.

Duitschland. Voorstel van D. Kaftan om te komen tot een Modus vivendi.

De generalsuperintendent van Kiel, Theodor Kaftan, een man die in Duitschland midden in den kerkelijken strijd staat, heeft zijne stem verheven om aan te toonen waar men in de landskerken aan toe is. Hij zond een belangrijk geschrift in het licht, getiteld: „Waar staan wij?", waaraan wij het volgende ontleenen:

In de eerste plaats wijst hij er, op dat de zaak van Heydorn de gemoederen meer had moeten in beweging brengen dan die van Jatho. Want sterk als gehakt ijzer zijn de 100 stellingen van Heydorn, waarin hij alles zoekt te vernielen wat een Christen dierbaar is. In die stellingen komt de Bijbel met alle „zoogenaamde openbaringen" voor onder de „valsche grondslagen" voor Godsdienstige kennis. De persoon van den Christus geldt voor Heydorn niet als constitutief voor het persoonlijk Christen zijn. In zijn „Leven en licht" wil hij orthodoxen en liberalen, Joden en Mohammedanen, Theosophen en Boeddhisten vereenigen, wijl zij allen éénen God dienen; Jeremia en Boeddha, Plato en Jesus, Augustinus en Mahomed, Kant en Fichte, allen buigen voor denzelfden God. En toch wilde Heydorn predikant in een Luthersche kerk blijven!

Een Luthersch consistorium had Heydorn aanstonds moeten schorsen, om hem daarna af te zetten. Maar het Kieler consistorium dacht er anders over. Ter verantwoording geroepen, verklaarde Heydorn, dat, als hij zijn stellingen opnieuw moest uitgeven, hij anders spreken zou. Immers hij hield vast 1e aan het geloof aan God als den vader en Heere; 2e aan Christus als de hoogste Openbaring Gods: 3e het geloof aan den Heiligen Geest als aan dengene die de menschheid tot een leven in dit openbaringlicht voeren zal. Het gevolg van deze belijdenis was, dat Heydorn slechts eene ernstige vermaning kreeg, maar in het ambt bleef.

Het bleek uit den weerklank dien de stellingen van Heydorn vonden, dat het kerkelijk liberalisme steeds meer den weg van de ontkenning bewandelde. Men begrijpt niet meer, dat een Luthersch consistorium aan de Luthersche belijdenis gebonden is en dat zulk een kerkbestuur de belijdenis niet slechtweg kan laten op zijde zetten; dat eene kerk zonder leertucht niet bestaan kan. „Waarom willen zij geen leertucht?" vraagt Kaftan. „Daarom, dat zij geen leer hebben." „En waarom willen zij geen leer?" „Daarom, wijl zij geen Woord hebben, dat zeker is en leeren kan, wijl voor hen op het gebied der religie al het objectieve in het subjectieve vervloeid is." Daardoor was het liberalisme bij de geestdrijverij aangeland, en de geestdrijverij is overal kerkelijk impotent. Bij deze geestdrijverij heeft men nu als parool aangenomen: Het recht der afzonderlijke gemeenten tegenover de landskerk. Elke gemeente moet recht hebben haar eigen belijdenis te besitten. Maar wat is deze belijdenis? Waaruit komt zij voort? De plaatselijke kerk moet „de kerk van de bediening des Woords (Wortverwaltung) zijn", zegt men in liberale kringen. Maar welk Woord zal men willen bedienen? Een „Woord Gods" is er volgens de liberalen niet. En wat is „het Woord God" volgens de stellingen van een Heydorn en Jatho?

Kaftan bespreekt daarna het voorstel van Gefficken, die elke kerk in Gemeenschappen splitsen wil, waarvan de leden dezelfde gezindheid hebben, zoodat zoowel liberale als orthodoxe gemeenten zouden gevormd worden. Om dit plan ten uitvoer te brengen, ontbreken, volgens Kaftan, de financiën, en daarbij zou het een heillooze toestand worden, wanneer de gemeente elk oogenblik het recht hebben zou haren predikant, omdat hij haar niet meer past, op zijde te zetten. Maar daarvan afgezien, blijkt het, dat in de Evangelische landskerk duizenden gevonden worden die verklaren, dat zij met de belijdenis hunner kerk gebroken hebben. En dit doen zij niet uit lust om te vernielen, maar omdat zij gelooven dat zij de, recht voor dezen tijd passende, religieusiteit hebben. Maar de tegenstellingen zijn zoo scherp geworden, dat het de vraag is, of de landskerk zich nog handhaven kan.

Tot hiertoe kon men, volgens Kaftan, met zachtheid en geduld handelen, zoolang de liberale predikanten eerbied voor de kerkelijke belijdenis toonden, maar de toestand is onhoudbaar geworden sedert zij een aanvallende houding tegenover de kerk en hare belijdenis hebben aangenomen. Waar zal de beweging halt houden? Nu keert men zich tegen de belijdenis, straks zal ook de catechismus moeten vallen, dan de agende, dan het gezangboekje; kortom, het geloof zal uit de ordeningen der kerk verdwijnen. Dit is echter eene oplossing van de kerk van Christus, die van binnen uit geschiedt.

Zou de landskerk niet, trots dit alles, kunnen blijven staan? Men beroept zich op den rijkdom van het Protestantisme, dat alle nuancen verdragen kan. Ja zeker, zoolang het nuancen van hetzelfde geloof zijn. Maar waar de grond, Jezus Christus, verlaten is, daar zijn geen nuances meer, maar harde, onversoenlijke tegenstellingen. Elk zijk moet ondergaan, waarin de burgers elkander onderling bestrijden. Ook raadt Kaftan tolerantie aan. De liberalen hebben goed praten, hun tolerantie — ach, hoe anders oefenen zij die in de praktijk uit als in de theorie — zoo slechts de „achtergebleven" broeders te verdragen hebben. Voor ons beteekent de door de liberalen gewenschte tolerantie „verlooclening en verraad van Hem, die onze Heere is."

Maar wat moet dan geschieden? Kaftan doet het voorstel: iedere gemeente hebbe het recht, door haar wettige organen te besluiten, dat zij voortaan niet meer tot de Luthersche of Evangelische kerk wil behooren, maar verder bestaan wil als modern-christelijke gemeente. Voor hen die in die gemeente trouw wilden blijven aan de belijdenis, zou dan ook gezorgd kunnen worden. Deze moderne gemeenten zou men dan ook bedehuizen kunnen afstaan, en men zou ook hunnen predikanten een tractement kunnen toeleggen. Voor het uitwendige zijn zij nog aan de landskerk verbonden, maar zij kunnen leeren, wat zij willen, en de landskerk blijft wat zij is, met hare kerkelijke ordeningen en hare leertucht. Zoo zijn de modernisten geholpen, en de kerk ook.

Men ziet, Kaftan slaat een modus vivendi voor. Of zijn voorstel zal aangenomen worden, betwijfelen wij.

Ook zijn wij overtuigd, dat wanneer de modernen genoodzaakt worden op zichzelven te staan en niet langer van bestrijding te leven, maar te bouwen op den grondslag hunner beginselen, zij niet dan een kwijnend leven zullen laten zien.

Gemengd Nieuws.

Een Roomsche man in Rusland en een Grieksch-orthodoxe vrouw traden met elkander in den echt en beloofden schriftelijk hunne kinderen in de Grieksche kerk te zullen opvoeden. Toen er een kind geboren was, werd dit echter niet in de Grieksche kerk gedoopt. Op grond hiervan heeft het gerecht den Roomschen priester, die het kind gedoopt heeft, tot een geldboete van 100 roebels veroordeeld, terwijl hij gedurende drie maanden in de uitoefening van zijn ambt geschorst werd. De vader van het kind werd tot 14 dagen vestingstraf veroordeeld!

De minister van binnenlandsche zaken in Rusland heeft aan het pauselijk decreet omtrent het verzetten der kerkelijke feestdagen op den navolgenden Zondag, zijn goedkeuring ontzegd, wijl het met de wetten van het land in strijd is. De Russische overheid verbood daarom zoowel de publicatie als de opvolging van het decreet.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

In „Het huis Lauernesse" van Mevr. Bosboom-Toussaint, zoo schrijft B. W., leest men de woorden *kaproen, uitharden, huif* en *falie.* Wat wordt daarmee bedoeld?

No. 1, 3 en 4 beteekenen kleedingstukken van vrouwen. De *kaproen* (een verbastering van het Fransche *chaperon*) was een kap, of in 't algemeen een hoofddeksel. *Falie* (van het Fransche *voile*) is een overkleed of een sluier. Een *huif* is een groote vrouwenmuts.

Wat *uitharden* betreft, dat is een ongelukkige navolging van het Duitsche *ausdauern* en moet uithouden, verdragen beduiden. 't Is een door de schrijfster „gebakken" woord, dat gelukkig